L'edició del disc literari a Catalunya

Joan Colomines

A la Serra d'Or de vaig intentar de situar el lector dins el món de l'edició discogràfica literària i vaig apuntar les enormes possibilitats d'aquesta empresa dins del camp de la cultura, tot assenyalant els possibles beneficis per a la poesia. És de tota evidència que les nostres cases editores de discs han encetat aquest camí, i al costat de l'encertada tasca que han fet en el camp de la música clàssica, de la música popular, de la promoció de la nova cançó popular catalana i del fenòmen de la cançó literària, tema a tractar més endavant, han iniciat amb notable empenta l'edició en disc de textos poètics. Vaig assenyalar que al món la comercialització d'aquest aspecte de la discografia no va començar fins que el disc de llarga durada no s'imposà. Quan succeí això, entre els anys 40 i 50 a Catalunya no estàvem per brocs. Però aquesta vegada el nostre retard ha estat molt menys curt que d'altres cops: un retard de 10 ó de 15 anys. I amb tot havíem fet, certament, alguna cosa.

Petita història de la veu impressa: els arxius.

L'any 1942 la Library of Congress de Washington va iniciar un arxiu de veus de poetes gravades en cinta magnètica. L'any 1961 va publicar un catàleg titulat Voces de poetas y prosistas ibéricos y latinoamericanos, en el qual Howard F. Cline i Francisco Aguilera explicaren l'estat en què, en aquell moment, es trobava l'arxiu: 164 països representats i gravacions en 7 idiomes. El català en la veu de 10 poetes: Clementina Arderiu, J.V. Foix, Tomàs Garcés, J.M. López-Picó, Marià Manent, Carles Riba, Josep M. de Sagarra, Joan Texidor, Agustí Bartra i Ramon Xirau. Gravacions fetes entre 1951 i 1960. Era una bona manera de conservar la veu, de gran utilitat com a documentació i per a futurs estudis fonològics. Segurament a d'altres llocs hi han arxius d'aquesta mena. En el període anterior a 1936 a Catalunya funcionava un Arxiu Fonològic depenent de l'Institut d'Estudis Catalans. Ignoro si es conserven les gravacions aconseguides. El que sí que sé és que a l'Arxiu Municipal hi ha un cilindre gravat, irreproduïble, amb la veu de Jacint Verdaguer. Una de les gravacions "vives" més antigues que posseïm. Manuel Sayrach una vegada en deixà una gravació del Poema de Nadal de Sagarra, dit per aquest, i una conferència de Carles Riba sobre la llengua, pronunciada al Forum Vergés. Segurament n'hi han d'altres. Però l'any 1961 vam iniciar una sèrie de gravacions en aquests sentit. Val la pena de consignar-les: Josep Carner, Clementina Arderiu, J.V. Foix, Pere Quart, Salvador Espriu, Ventura Gassol, Marià Manent, Jaume Agelet, Pere Ribot, Tomàs Garcés, Joan Llacuna, Joan Texidor, Manuel Bertran, Josep Palau Fabre, Joan Triadú, Maria Villangómez, Joan Brossa, Blai Bonet, Manuel de Pedrolo, Jordi Cots, Joan Vergés, Joan Argenter, Lluís Serrahima, Antoni Sala, Josep M. Andreu, Francesc Vallverdú, Miquel Bauçà, Isidre Molas. Del grup del Rosselló hi han les veus de Josep Sebastià Pons, Edmon Brazés i Simona Gai. I del grup de l'Alguer les de Rafael Catardi, Bal.lero de Càndia, Angel Cao, Albert Sori i Pinutxa Maffei. Allò important és que tots aquests poetes abans de la lectura dels seus versos fan una presentació a la seva obra i una declaració estètica. (Com en un incís diré que també hi han les gravacions d'alguns erudits o narradors: Lluís Nicolau d'Olwer, Odó Hurtado, Josep M. Miquel i Vergés, Pere Calders, Viçenç Riera Llorca, Víctor Alba, Maurici Serrahima, Pau Vila, Francesc Maspons i Anglasell, Ferran Soldevila, Rafael Tasis, Joaquim Carbó, Carles Macià, Estanislau Torres, Enric Masó, Concepció Maluquer i la dels germans Xuriguera. Dic això, ara, perquè manquen veus importants i caldria conservar-

L'edició del disc literari a Catalunya

Joan Colomines

A la Serra d'Or de vaig intentar de situar el lector dins el món de l'edició discogràfica literària i vaig apuntar les enormes possibilitats d'aquesta empresa dins del camp de la cultura, tot assenyalant els possibles beneficis per a la poesia. És de tota evidència que les nostres cases editores de discs han encetat aquest camí, i al costat de l'encertada tasca que han fet en el camp de la música clàssica, de la música popular, de la promoció de la nova cançó popular catalana i del fenòmen de la cançó literària, tema a tractar més endavant, han iniciat amb notable empenta l'edició en disc de textos poètics. Vaig assenyalar que al món la comercialització d'aquest aspecte de la discografia no va començar fins que el disc de llarga durada no s'imposà. Quan succeí això, entre els anys 40 i 50 a Catalunya no estàvem per brocs. Però aquesta vegada el nostre retard ha estat molt menys curt que d'altres cops: un retard de 10 ó de 15 anys. I amb tot havíem fet, certament, alguna cosa.

Petita història de la veu impressa: els arxius.

L'any 1942 la Library of Congress de Washington va iniciar un arxiu de veus de poetes gravades en cinta magnètica. L'any 1961 va publicar un catàleg titulat Voces de poetas y prosistas ibéricos y latinoamericanos, en el qual Howard F. Cline i Francisco Aguilera explicaren l'estat en què, en aquell moment, es trobava l'arxiu: 164 països representats i gravacions en 7 idiomes. El català en la veu de 10 poetes: Clementina Arderiu, J.V. Foix, Tomàs Garcés, J.M. López-Picó, Marià Manent, Carles Riba, Josep M. de Sagarra, Joan Texidor, Agustí Bartra i Ramon Xirau. Gravacions fetes entre 1951 i 1960. Era una bona manera de conservar la veu, de gran utilitat com a documentació i per a futurs estudis fonològics. Segurament a d'altres llocs hi han arxius d'aquesta mena. En el període anterior a 1936 a Catalunya funcionava un Arxiu Fonològic depenent de l'Institut d'Estudis Catalans. Ignoro si es conserven les gravacions aconseguides. El que sí que sé és que a l'Arxiu Municipal hi ha un cilindre gravat, irreproduïble, amb la veu de Jacint Verdaguer. Una de les gravacions "vives" més antigues que posseïm. Manuel Sayrach una vegada en deixà una gravació del Poema de Nadal de Sagarra, dit per aquest, i una conferència de Carles Riba sobre la llengua, pronunciada al Forum Vergés. Segurament n'hi han d'altres. Però l'any 1961 vam iniciar una sèrie de gravacions en aquests sentit. Val la pena de consignar-les: Josep Carner, Clementina Arderiu, J.V. Foix, Pere Quart, Salvador Espriu, Ventura Gassol, Marià Manent, Jaume Agelet, Pere Ribot, Tomàs Garcés, Joan Llacuna, Joan Texidor, Manuel Bertran, Josep Palau Fabre, Joan Triadú, Maria Villangómez, Joan Brossa, Blai Bonet, Manuel de Pedrolo, Jordi Cots, Joan Vergés, Joan Argenter, Lluís Serrahima, Antoni Sala, Josep M. Andreu, Francesc Vallverdú, Miquel Bauçà, Isidre Molas. Del grup del Rosselló hi han les veus de Josep Sebastià Pons, Ramon Brazés i Simona Gai. I del grup de l'Alguer les de Rafael Catardi, Bal.lero de Càndia, Angel Cao, Albert Sori i Pinutxa Maffei. Allò important és que tots aquests poetes abans de la lectura dels seus versos fan una presentació a la seva obra i una declaració estètica. (Com en un incís diré que també hi han les gravacions d'alguns erudits o narradors: Lluís Nicolau d'Olwer, Odó Hurtado, Josep M. Miquel i Vergés, Pere Calders, Viçenç Riera Llorca, Víctor Alba, Maurici Serrahima, Pau Vila, Francesc Naspons i Anglasell, Ferran Soldevila, Rafael Tasis, Joaquim Carbó, Carles Macià, Estanislau Torres, Enric Masó, Concepció Maluquer i la dels germans Xuriguera. Dic això, ara, perquè manquen veus importants i caldria conservar-les, on fos.)

Tot això fou fet en un moment en què no sospitàvem l'auge del disc, sobretot per que fa re-

Edició del disc a Catalunya. La nostra editora:

Al costat de l'encertada tasca que les nostres cases editores de disc han fet en el camp de la música clàssica catalana, de la música popular, de la promoció de la nova cançó popular i del fenòmen de la cançó literària, apartat al qual vull dedicar una nota com aquesta, les cases editores han iniciat un nou camí: el que fins ara he estat comentant o seguint: el de l'edició en discs, de textos poètics. No sé si les editores catalanes han planificat els seus projectes discogràfics quan a la vessant literària, en conjunt. Però el cert és que entre totes juntes abasten un ventall d'especialitzacions adequades. Vist una mica pel damunt, vull dir sense entrar en masses detalls i anant a l'obra de conjunt, que és allò que a mi m'interessa els discs de dicció tenen tres branques principals: a/ Discs que contenen poemes recitats pels propis autors; b/ Discs que contenen poemes recitats per actors, i c/ Discs que contenen poemes interpretats musicalment.

a/ Edigsa i Vergara són les dues editores que han fornit, majorment, el primer apartat. Josep Carner, Salvador Espriu, Tomàs Garcés, Josep M. de Sagarra, J.V. Foix, Carles Riba, Clementina Arderiu, Maria Manent. Discs de conjunt, com El Nadal dels poetes, conjunt de nadales dites

Les darreres novetats discogràfiques.

Parcelat el camp del disc literari ens serà més fàcil el seu estudi. Darrerament han sortit uns quants dics que cauen dins de casdascuna de les tres parceles: La poesia de Pere Quart, dita per ell mateix (Edigsa. 33 1/3 CL21). Ja he dit de la importància de la propia veu dels poetes en la poesia feta per al servei de la comunitat. Aquest disc és molt important en aquest sentit. Conté una bona tria de poemes i la dicció de Pere Quart és bona. Molt peculiar. Els poetes diuen les seves cançons: Josep M. Andreu (DDC 113 45 r.p.m.). Disc que conté Se'n va anar, Com el vent, L'arbre, Si un dia sóc terra, cançons que s'han fet célebres pel seu suport de música lleugera. Ens per això que ara en sentir-los tot pren un regust d'enyor, de fet passat, de quelcom de trist. El subratllat musical que duu el disc ajuda a aquesta sensació. El text d'aquelles cançons, que ara són dites al disc pel propi poeta no crec que hagi influït massa en la popularització, i opino que representen el grau màxim de servitud d'un poeta envers el seu poble. Aquest disc, i d'altres que n'haurien de seguir, foren un homenatge a aquest esforç continuat.

En la segona parcela hi podem posar el disc Els poetes expliquen la Catalunya Moderna, recitat per Núria Espert (Edigsa. 33 1/3 CL22). Conté poemes de Guimerà, J.L. Pons i Gallarza, Anselm Clavé, Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Guerau de Liost, Joan Salvat Papasseit, Pere Quart, Màrius Torres, Josep Carner i Salvador Espriu. Anotats segons l'ordre que surten al disc, ordre que ve donat per un fil "argumental" que si bé a còp d'ull sembla massa amarat de barcelonisme, ve justificat per l'intent de fer un recital èpic: el de la Catalunya moderna. I la Catalunya moderna neix amb la Revolució Industrial, i aquesta es desenvolupà a Barcelona, principalment.

pels propis autors. També aquestes dues editores s'han repartir la feina del segon apartat: així trobem Joan Maragall, Joan Alcover, Josep M. de Sagarra, Màrius Torres, Carles Riba, Salvat-Papasseit, i el magnífic disc d'Ausiàs March, tot ells dits per actors o bé per gent de fluïda recitació: Pau Garsavall, F. de B. Moll, M. Carbonell, Montserrat Julió, J. Palau i Fabre, Jordi Sarsanedas, Núria Espert. Quant al tercer apartat, o sigui el dels poemes interpretats musicalment ha estat una bella innovació d'edicions Edigsa i darrerament de Concentric. Cal precisar bé que en aquest apartat incloc els dics de poesia a la que un cantant ha posat música i a més interpreta el disc. No cal dir que el màxim representant el tenim amb en Raimon. Les musicacions que Raimon ha fet de la poesia de Salvador Espriu són antològiques, i crec que ha ajudat força a que a fora fos conegut com cal. Representa l'últim graó màxim del poema en una actitud seriosa, de militant de la cançó. Però de Raimon, com dels altres juglars, que més o menys també poden caure dins d'aquest apartat: Pi de la Serra, Xavier Ribalta, ect. en voldria parlar amb molt de deteniment quan estudii la Cançó literària, o sigui La poesia juglaresca d'avui, perquè juntament amb tots els que integren Els setze jutges, i d'altres com Pau Riba i en cert aspecte Joan Manuel Serrat, en són els capdavanters.

Les darreres novetats discogràfiques.

Parcelat el camp del disc literari ens serà més fàcil el seu estudi. Darrerament han sortit uns quants dics que cauen dins de casdascuna de les tres parceles: La poesia de Pere Quart, dita per ell mateix (Edigsa. 33 1/3 CL21). Ja he dit de la importància de la propia veu dels poetes en la poesia feta per al servei de la comunitat. Aquest disc és molt important en aquest sentit. Conté una bona tria de poemes i la dicció de Pere Quart és bona. Molt peculiar. Els poetes diuen les seves cançons: Josep M. Andreu (DDC 113 45 r.p.m.). Disc que conté Se'n va anar, Com el vent, L'arbre, Si un dia sóc terra, cançons que s'han fet célebres pel seu suport de música lleugera. És per això que ara en sentir-los tot prenn un regust d'enyor, de fet passat, de quelcom de trist. El subratllat musical que duu el disc ajuda a aquesta sensació. El text d'aquelles cançons, que ara són dites al disc pel propi poeta no crec que hagi influït massa en la popularització, i opino que representen el grau màxim de servitud d'un poeta envers el seu poble. Aquest disc, i d'altres que n'haurien de seguir, foren un homenatge a aquest esforç continuat.

En la segona parcela hi podem posar el disc Els poetes expliquen la Catalunya Moderna, recitat per Núria Espert (Edigsa. 33 1/3 CL22). Conté poemes de Guimerà, J.L. Pons i Gallarza, Anselm Clavé, Jacint Verdaguer, Joan Maragall, Guerau de Liost, Joan Salvat Papasseit, Pere Quart, Màrius Torres, Josep Carner i Salvador Espriu. Anotats segons l'ordre que surten al disc, ordre que ve donat per un fil "argumental" que si bé a còp d'ull sembla massa amarat de barcelonisme, ve justificat per l'intent de fer un recital èpic: el de la Catalunya moderna. I la Catalunya moderna neix amb la Revolució Industrial, i aquesta es desenvolupà a Barcelona, principalment.